



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.411.008.03.2022

Pani
Agnieszka Woźniak
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Mogilnie
ul. Rynek 10
88-300 Mogilno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/008 - Prawdliwość i skuteczność działań gmin województwa kujawsko-pomorskiego wobec dłużników alimentacyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie ¹ ul. Rynek 10, 88-300 Mogilno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Woźniak, Kierownik MGOPS ² , od 1 listopada 2020 r. W okresie objętym kontrolą, do 26 października 2020 r., funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła Agnieszka Szulc
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych 2. Prawidłowość sporządzania sprawozdań
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ , z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych, o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Karol Sobieszczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/160/2022 z 5 października 2022 r. (akta kontroli str.1)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MGOPS nie w pełni wywiązywał się w kontrolowanym okresie z podejmowania wszystkich czynności mających na celu skłonienie dłużników alimentacyjnych do spłaty swoich zobowiązań. Ośrodek przeprowadzał wywiady alimentacyjne, informował powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej, wydawał decyzje o uznaniu dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, podawał informacje o zaległościach dłużników do biur informacji gospodarczej, składał wnioski o ich ściganie, a także zawiadomienia o podejrzeniu przez nich popełnienia przestępstwa. W nielicznych przypadkach czynności te podejmowano z opóźnieniem. Nie wykorzystano także wszystkich instrumentów dyscyplinowania dłużników, przewidzianych w rozdziale 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁶, tj. nie zamieszczono w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji o zobowiązaniach dłużników w przypadku, gdy komornik nie

¹ Dalej: „MGOPS” lub „Ośrodek”.

² Dalej: „Kierownik” lub „Kierownik MGOPS”.

³ Czynności kontrolne w jednostce zakończono 9 grudnia 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2022 r., poz. 1205. Dalej: „ustawa o alimentach”.

prowadził ich egzekucji. MGOPS dbał o przyłączenie się do prowadzonych wobec dłużników postępowań egzekucyjnych przez komornika, jednak wnioski w tym zakresie zbyt wcześnie sporządzano i wysyłano, zanim decyzje o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego stały się ostateczne.

MGOPS sporządzał i terminowo przekazywał odbiorcom w badanym okresie kwartalne sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach⁷ oraz sprawozdania Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami⁸. Wielkości wykazane w ww. sprawozdaniach budżetowych odpowiadały zapisom w ewidencji księgowej. Dane prezentowane w sprawozdaniach merytorycznych były natomiast częściowo nierzetelne.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawdliwość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych

Opis stanu faktycznego

1.1. Kierownik MGOPS¹⁰ posiadała w okresie objętym kontrolą upoważnienie Burmistrza Mogilna do prowadzenia działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w tych sprawach, jak również do przekazywania do biur informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ustawy o alimentach, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

(akta kontroli str. 2-7)

MGOPS w latach 2020-2022 (I połowa) wypłacił tytułem świadczeń z funduszu alimentacyjnego 1 725,4 tys. zł, z tego 704,0 tys. zł w 2020 r., 680,6 tys. zł w 2021 r. oraz 340,8 tys. zł w I półroczu 2022 r. W ww. okresie dłużnicy alimentacyjni zwrócili łącznie 1 161,8 tys. zł¹¹, z czego kwotę 556,4 tys. zł zaliczono na należność główną, a kwotę 605,4 tys. zł na odsetki. W okresie tym wygaszone kwoty należności wynosiły łącznie 733,7 tys. zł. Tym samym stan należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego od początku jego istnienia (bez uwzględnienia świadczeń nienależnie pobranych) wynosił na koniec I półroczu 2022 r. 9 938,0 tys. zł, co oznaczało wzrost w stosunku do stanu¹² na początek kontrolowanego okresu o 631,3 tys. zł, tj. o 6,8%.

Skuteczność dochodzenia w latach 2020-2022 (I półrocze) zwrotu należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego¹³ wynosiła odpowiednio: 1,9%, 2,8% i 1,1 % i wynikała głównie ze skuteczności egzekucji komorniczej.

(akta kontroli str. 8-13)

⁷ Dalej również „sprawozdania FA”.

⁸ Dalej: „sprawozdania Rb-27ZZ”.

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ I poprzedni Kierownik MGOPS.

¹¹ Obejmujące wpłaty z egzekucji komorniczej w wysokości 1 085,4 tys. zł i wpłaty własne dłużników w wysokości 76,4 tys. zł.

¹² 9 306,7 tys. zł.

¹³ Liczona jako odsetek kwot zwróconych przez dłużników i zaliczonych na należność główną do stanu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z FA na początek roku kalendarzowego, bez uwzględnienia świadczeń nienależnie pobranych.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że w badanym okresie podjęte zostały w szczególności działania w celu zwiększenia skuteczności dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych przewidziane w ustawie o alimentach¹⁴. A ponadto w celu zwiększenia tej skuteczności MGOPS każdorazowo po wydaniu decyzji przyznającej świadczenia z FA składała zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny¹⁵ z uwagi na zaległość dłużnika stanowiącą równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych. Uzgadniano także z pracownikami socjalnymi faktyczne adresy przebywania dłużników alimentacyjnych w celu skutecznego wezwania dłużnika do przeprowadzenia wywiadu.

Kierownik MGOPS wskazała również, że w jej ocenie ściągalność należności może się zwiększyć, jeżeli dłużnicy staną się odpowiedzialni za własne działania i będą reagować na wszczynane postępowania w sprawie uchylania się od zobowiązań alimentacyjnych oraz działania związane z zatrzymaniem prawa jazdy. Będą także rejestrować się w urzędzie pracy oraz podejmować a nie unikać pracy. Ponadto dodała, że dłużnicy często pracują nielegalnie oraz korzystają z świadczeń z pomocy społecznej mimo, iż nie wywiązują się z zobowiązań alimentacyjnych.

W latach 2020-2022 (I połowa) w MGOPS nie były przeprowadzone kontrole wewnętrzne/audyty oraz kontrole zewnętrzne dotyczące działań wobec dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 24-27, 43-46, 349-355)

1.2. W badanym okresie (latach 2020-2022 I półrocze) nie wpłynęły do MGOPS wnioski o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego złożonych przez osoby uprawnione¹⁶ lub przedstawiciele tych osób (na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o alimentach).

MGOPS nie informował na swoich stronach internetowych¹⁷ o możliwości złożenia przez osoby uprawnione wniosków o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o alimentach.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że informowano ustnie osoby uprawnione o możliwości złożenia takiego wniosku. Dodała, że na stronie internetowej zamieszczona była tylko informacja o możliwości składania wniosków na nowy okres zasiłkowy, jednak według jej wiedzy nie ma takiego obowiązku.

(akta kontroli str. 24-32)

1.3. W badanym okresie nie odnotowano przypadków w których MGOPS, stanowiący wyłącznie organ właściwy wierzyciela¹⁸ (OWW), wystąpił do organu właściwego dłużnika¹⁹ (OWD) o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych w związku ze złożeniem wniosków przez osoby uprawnione.

¹⁴ Tj. m.in. polegające na (1) podawaniu informacji komornikowi sądowemu o podjęciu zatrudnienia lub uzyskiwaniu innych dochodów przez dłużnika alimentacyjnego; (2) zobowiązaniu dłużnika alimentacyjnego nie pracującego do zarejestrowania się w urzędzie pracy (3) występowaniu do powiatowego urzędu pracy, w przypadku dłużnika – osoby zarejestrowanej jako bezrobotna - z wnioskiem o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej; (4) wszczynaniu postępowań i wydawanie decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych; (5) składaniu wniosków o ściganie do prokuratury w sprawie uchylania się od płacenia alimentów (6) przekazywaniu informacji do biur informacji gospodarczych o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych

¹⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm. dalej: „Kodeks karny”.

¹⁶ Dalej „OWD” - wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego (patrz art. 8b ustawy)

¹⁷ <https://mogilno.naszops.pl/>; <http://bip.mgops.mogilno.pl/>.

¹⁸ Dalej: „OWW” – wójt burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

¹⁹ Dalej: „OWD” – wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego.

(akta kontroli str. 24-27)

1.4. Ogółem w latach 2020-2022 (I pół.) wydano 249 decyzji administracyjnych przyznając świadczenia z funduszu alimentacyjnego 409 uprawnionym osobom. W tym w 2020 r. wydano 127 decyzji 142 uprawnionym osobom, w 2021 r. 109 decyzji 131 uprawnionym osobom a w I półroczu 2022 r. wydano 13 decyzji 136 uprawnionym osobom.

MGOPS nie prowadził rejestru przyznanych świadczeń z podziałem na takie, dla których był on OWW i OWD oraz tylko OWW. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że MGOPS nie prowadził takiego rejestru, ponieważ nie ma wymogu ustawowego jego prowadzenia, a w sprawozdaniach kwartalnych takie informacje nie są wymagane.

(akta kontroli str. 24-27, 31-33)

1.5. Badanie 20 decyzji²⁰ o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wykazało, że we wszystkich przypadkach MGOPS wystąpił do organów właściwych dłużników o podjęcie działań wobec tych dłużników. W dziewięciu przypadkach czynności tych dokonano w dniu wydania decyzji o przyznaniu świadczenia, a w pozostałych 11 przypadkach w terminach od 3 do 37 dni. W każdym przypadku przekazano również OWW informacje, o których mowa w art. 27 ust. 7 i 7a ustawy o alimentach, a dłużnikowi alimentacyjnemu informacje, o których mowa w art. 27 ust. 7 ww. ustawy. Analiza dokumentacji ww. spraw wykazała, że dłużnikom przekazywano te informacje w okresie maksymalnie do 26 dni od dnia przyznania świadczenia. Informacje w zakresie wysokości zobowiązań dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych, na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym²¹ świadczeń z funduszu alimentacyjnego, pracownicy MGOPS pozyskiwali z zaświadczeń komorników sądowych o bezskuteczności egzekucji.

(akta kontroli str. 34-36)

1.6. Badanie 10 największych dłużników w zakresie obowiązku przekazywania informacji o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, których zaległość powstała za okres dłuższy niż sześć miesięcy, do biur informacji gospodarczej, dla których MGOPS stanowił OWW wykazało, że informacje te przekazano do pięciu spośród sześciu takich biur²². Informacji takich we wszystkich badanych przypadkach nie przekazywano do biura Bisnode mBIG S.A. Ponadto we wszystkich badanych przypadkach w przekazanych informacjach nie wykazywano kwot zaliczek alimentacyjnych, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy o alimentach, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 37-39)

1.7. W badanym okresie, w MGOPS odnotowano cztery przypadki dłużników alimentacyjnych, których powstała zaległość w zakresie zobowiązań określonych w art. 28 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy o alimentach dotyczyła okresu dłuższego niż trzy miesiące, w przypadku gdy komornik nie prowadził ich egzekucji.

Badanie czterech ww. przypadków wykazało, że MGOPS (jako OWW) nie podejmował działań w celu zamieszczenia informacji, o których mowa art. 8 ustawy

²⁰ 10 decyzji o przyznaniu świadczeń z FA na okres świadczeniowy 2020/2021 i 10 decyzji o przyznaniu świadczeń na okres świadczeniowy 2021/2022.

²¹ Dz.U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, ze zm.

²² BIG InfoMonitor S.A., ul. Z. Modzelewskiego 77, 02-679 Warszawa; Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A., ul. Lublańska 38,31-476 Kraków; Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A ul. D. Siedzikówny 12, 51-214 Wrocław; ERIF Biuro Informacji Gospodarczej S.A., Aleje Jerozolimskie 100, 00-807 Warszawa, Krajowa Informacja Długów Telekomunikacyjnych Biuro Informacji Gospodarczej S.A., ul. Poleska 44,25-325 Kielce; Bisnode Międzynarodowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A.

z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych²³, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 40-42)

1.8.-1.9. MGOPS w latach 2020-2022 (I półrocze) był organem właściwym dla odpowiednio: 157, 162 i 166 dłużników, co oznaczało spadek w stosunku do liczby²⁴ z 2019 r. o odpowiednio: 98, 93 i 89 osób. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że spadek liczby dłużników wynikał ze zgonów dłużników oraz z faktu spłaty przez część dłużników swoich zobowiązań.

MGOPS realizując przypisane ustawą o alimentach zadania w ww. okresie:

- skierował 256 wniosków do komornika o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, z tego 132 w 2020 r., 111 w 2021 r. i 13 w I półroczu 2022 r.;
- przeprowadził 89 wywiadów alimentacyjnych i odebrał tyle samo oświadczeń majątkowych, z tego 39 w 2020 r., 42 w 2021 r. i osiem w I półroczu 2022 r.;
- przekazał komornikowi sądowemu 100 informacji pochodzących z wywiadów alimentacyjnych i oświadczeń majątkowych, z tego 46 w 2020 r., 45 w 2021 r. i dziewięć w I półroczu 2022 r.;
- zobowiązał w 25 przypadkach dłużników alimentacyjnych do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy, z tego 11 w 2020 r., 12 w 2021 r. i dwóch w I półroczu 2022 r.;
- poinformował powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej 42 dłużników, z tego 22 w 2021 r., 18 w 2021 r. i dwóch w I półroczu 2022 r.;
- wszczął 41 postępowań w sprawie uznania dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym w badanych latach odpowiednio wobec: 20, 17 i czterem osobom;
- wydał 13 decyzji o uznaniu za dłużników uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym w badanych latach odpowiednio wobec: 10, jednej i dwóm osobom;
- złożył zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i skierował wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego wobec 281 dłużników, w tym w badanych latach odpowiednio wobec: 97, 100 i 84 dłużnikom;
- skierował wnioski o zatrzymanie prawa jazdy wobec sześciu dłużnikom²⁵.

(akta kontroli str. 18-22, 349-355)

1.10. Badanie działań podjętych w odniesieniu do 20 dłużników alimentacyjnych, (z tego 10 w związku z wydaniem przez MGOPS decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego na okres świadczeniowy 2020/2021 oraz 10 na wnioski właściwych OWD po wydaniu decyzji za ww. okres) wykazało, że MGOPS:

- w 19 przypadkach wezwał dłużników do stawienia się celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, natomiast w jednym nie podjął takiego działania w związku z przebywaniem dłużnika w areszcie śledczym. Z tym, że w jednym przypadku wystosował wezwanie to dopiero po upływie 52 dni od dnia otrzymania wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w ośmiu przypadkach wszczął postępowanie w sprawie uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych,

²³ Dz.U. z 2021 r. poz. 1909, ze zm., dalej: „ustawa o KRZ”.

²⁴ 255.

²⁵ Po trzy w 2020 i 2021 r.

natomiast w jednym przypadku nie wszczął takiego postępowania pomimo upływu 5 miesięcy i 11 dni od dnia niepodjęcia przez niego wezwania do wstawienia się na wywiad alimentacyjny, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W dwóch przypadkach wszczęcia tego dokonano dopiero po odpowiednio: 156 i 70 dniach od dnia wyznaczonego do stawienia się na wywiad, co również szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W wyniku ww. prowadzonych ośmiu postępowań wydał sześć decyzji o uznaniu dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, natomiast w dwóch przypadkach wydał decyzje o umorzeniu tych postępowań.

- w każdym z dziewięciu przypadków, gdy w toku wywiadu alimentacyjnego i z oświadczenia majątkowego dłużnika ustalił fakty istotne dla skuteczności postępowania egzekucyjnego, stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o alimentach sporządził i przekazał komornikowi sądowemu taką informację;
- w pięciu przypadkach poinformował powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika, natomiast w dwóch przypadkach, pomimo wystąpienia ku temu przesłanek, stosownie do art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy o alimentach, nie uczynił tego, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- w każdym z sześciu przypadków, po wydaniu w 2021 r. decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, stosownie do art. 5 ust. 3b ustawy o alimentach, wystąpił do centralnej ewidencji kierowców o informację, czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami, a w przypadku pozytywnej odpowiedzi dotyczącej jednego dłużnika skierował wniosek do starosty o zatrzymanie jego prawa jazdy.

Przy czym w dwóch przypadkach, po wcześniejszym wydaniu decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych (odpowiednio 18 stycznia 2019 r., 9 lutego 2018 r.) nie wystąpił ponownie do ww. ewidencji mimo, że prowadził w 2020 r. postępowania wobec tych dłużników, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

- w jednym przypadku, po otrzymaniu od innej gminy wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, ustalił miejsce pobytu dłużnika (znajdujące się poza miejscem jego zamieszkania) w związku z czym nie podejmował już innych działań, uznając się jednocześnie jako organ niewłaściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika, pomimo, że nie wystąpiły takie przesłanki.

(akta kontroli str. 47-191)

1.11. W zakresie współpracy z powiatowym urzędem pracy dotyczącej wymiany informacji i działań w zakresie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych Kierownik podała, że MGOPS posiada elektroniczny dostęp do programu SEPI Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie zawarty za porozumieniem stron, umożliwiający weryfikację faktu zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy (PUP). Po uzyskaniu informacji o dłużniku organ właściwy dłużnika występuje do PUP z wnioskiem o przedstawienie informacji odnośnie do możliwości aktywizacji zawodowej. PUP informuje pisemnie o przebiegu aktywizacji zawodowej dłużnika.

(akta kontroli str. 349-355)

1.12. Badanie 10 przypadków dłużników alimentacyjnych (z próby 20 postępowań wskazanych w pkt. 1.10 wystąpienia pokontrolnego), w których MGOPS stanowił jednocześnie OWW i OWD wykazało, że do wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego dołączano

decyzje w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które nie miały przymiotu ostateczności, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 48-61, 67-68, 76-77, 87-96)

1.13. MGOPS w badanym okresie wydał 13 decyzji o uznaniu dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych. Analiza sześciu z nich wykazała, że zawiadomienia o wszczęciu tych postępowań zawierały pouczenia o zasadach przewidzianych w art. 41 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁶, a doręczone zostały: w dwóch przypadkach do rąk własnych adresata w miejscu zamieszkania, w dwóch przypadkach – w sposób określony w art. 43 kpa (dorosłemu domownikowi), a w dwóch pozostałych - w sposób określony w art. 44 kpa. Wszystkie decyzje kończące te postępowania doręczone zostały dłużnikom alimentacyjnym, w tym cztery do rąk własnych adresata, jedna dorosłemu domownikowi i jedna w sposób określony w określony w art. 44 kpa.

(akta kontroli str. 18-19, 192-193)

1.14. MGOPS w kontrolowanym okresie nie wystąpił z powództwem o ustalenie alimentów od osób zobowiązanych w dalszej kolejności.

(akta kontroli str. 194, 349-355)

1.15. W okresie od stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r. MGOPS złożył 281 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i skierował wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego.

Badanie sześciu postępowań wykazało, że we wszystkich przypadkach złożenie wniosku o ściganie każdorazowo poprzedzone zostało wydaniem decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Do dnia zakończenia czynności kontrolnych w dwóch przypadkach prokuratura wszczęła postępowanie, w jednym umorzono je z powodu braku znamion czynu zabronionego, natomiast w trzech pozostałych MGOPS nie posiadał informacji odnośnie złożonych wniosków o ściganie.

(akta kontroli str. 18-22, 97-98, 125-127, 141-142, 157-159, 176-181, 184-185, 193)

1.16. MGOPS w badanych latach nie udzielał ulg w spłacie należności, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 ustawy o alimentach.

(akta kontroli str. 347-348)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MGOPS nie przekazał do jednego z biur informacji gospodarczej (Bisnode mBIG S.A.), informacji o zobowiązaniach wszystkich badanych 10 największych dłużników posiadających zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy, co było niezgodne z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy o alimentach w związku z art. 11a ust. 2 i z art. 12a ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych²⁷. Według wskazanych przepisów OWW powinien przekazać wszystkim biurom, znajdującym się w wykazie prowadzonym przez ministra właściwego ds. gospodarki w Biuletynie Informacji Publicznej, informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Ponadto we wszystkich badanych przypadkach (w okresie od miesiąca stycznia 2020 r. do czerwca 2022 r.)

²⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm., dalej: „kpa”.

²⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 2057, ze zm.

w przekazanej przez MGOPS informacji pięciu biurom informacji gospodarczej²⁸ o zobowiązaniach badanych 10 ww. dłużników posiadających zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy, nie wykazano zaległości z tytułu zaliczki alimentacyjnej.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy o alimentach organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Zobowiązania, o którym mowa w art. 28 ust. 1 pkt 2 stanowiły należności z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej²⁹ - do ich całkowitego zaspokojenia.

Kierownik wyjaśniła, że MGOPS z powodu niedopatrzenia nie wykonywał obowiązku wysyłania informacji do ww. biura gospodarczego oraz nie przekazał do pięciu biur informacji gospodarczej o zaległościach tych dłużników z tytułu zaliczki alimentacyjnej. MGOPS nie posiadał zawartej umowy na przesyłanie danych. Jednocześnie odnośnie przekazywania informacji o zaległościach z tytułu zaliczki alimentacyjnej, zobowiązuje się do uzupełnienia tych danych.

(akta kontroli str. 38-39, 43-46, 349-355)

2. W badanym okresie (do dnia 7 grudnia 2022 r.) MGOPS nie podjął działań w celu zamieszczenia w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji, o których mowa w art. 8 ustawy o KRZ, w przypadku czterech dłużników alimentacyjnych, których zaległość w zakresie zobowiązań określonych w art. 28 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy o alimentach przekraczała trzy miesiące i wobec których egzekucji nie prowadził komornik. Powyższe naruszało art. 8a ust. 1 pkt 2 ustawy o alimentach.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że wynikało to z przeoczenia związanego z wprowadzeniem nowego obowiązku składania takich informacji. Dodała ponadto, że podjęto już działania w tej sprawie, tj. uzyskano od Burmistrza Mogilna upoważnienie do podejmowania takiego działania.

(akta kontroli str. 41-42, 349-356)

3. Badanie działań podjętych w odniesieniu do 20 dłużników alimentacyjnych³⁰, wykazało, że MGOPS:

a) w sporadycznych sytuacjach podejmował działania wobec dłużników alimentacyjnych po upływie od 52 do 156 dni, co zdaniem NIK było postępowaniem nierzetelnym, ponieważ czynności w tym zakresie powinny być podejmowane niezwłocznie:

- w jednym przypadku wystosował wezwanie do dłużnika alimentacyjnego, do stawienia się celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego dopiero po upływie 52 dni od dnia otrzymania wniosku o podjęcie działań wobec tego dłużnika.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że spowodowane to było głównie zmianami kadrowymi w dziale świadczeń rodzinnych.

²⁸ BIG InfoMonitor S.A., ul. Z. Modzelewskiego 77, 02-679 Warszawa; Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A., ul. Lublańska 38,31-476 Kraków; Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A ul, D Siedzikówny 12, 51-214 Wrocław; ERIF Biuro Informacji Gospodarczej S.A., Aleje Jerozolimskie 100, 00-807 Warszawa, Krajowa Informacja Długów Telekomunikacyjnych Biuro Informacji Gospodarczej S.A., ul. Poleska 44,25-325 Kielce.

²⁹ Ustawa utraciła moc z dniem 1 października 2008 r., z wyjątkiem art. 17 ust. 5, który utracił moc z dniem 1 grudnia 2008 r., na podstawie art. 47 nin. ustawy.

³⁰ Z tego 10 w związku z wydaniem przez MGOPS decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego na okres świadczeniowy 2020/2021 oraz 10 na wniosek właściwych OWD po wydaniu decyzji za ww. okres

(akta kontroli str. 128-130, 135, 349-355)

- w dwóch przypadkach wszczął postępowania, dotyczące uznania tego samego dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, dopiero po odpowiednio: 156 i 70 dniach od dnia wyznaczonego do stawienia się na wywiad.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że związane to było z trudnościami w ustalaniu miejsca zamieszkania ww. dłużnika oraz otrzymywaniem jedynie wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego bez dokładniejszych informacji, co wydłużało prowadzone postępowania.

(akta kontroli str. 97-127, 141-159, 349-355)

Odnosząc się do ww. wyjaśnień wskazać należy, że adres zamieszkania tego dłużnika był MGOPS znany, ponieważ kierowana do niego korespondencja była odbierana przez dorosłego domownika. Zatem nie mogło to stanowić przyczyny w zaistnieniu ww. zwłoki.

b) w jednym przypadku nie wszczął, przez okres 5 miesięcy i 11 dni, postępowania w sprawie uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, pomimo iż wystąpiły ku temu przesłanki, stosownie do art. 5 ust. 3 ustawy o alimentach. Ww. dłużnik nie podjął wezwania wysłanego do niego 16 grudnia 2020 r., a na wywiad alimentacyjny zgłosił się dopiero 19 maja 2021 r. Zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o alimentach w przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny uniemożliwia przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że wynikało to z trudności ustalenia faktycznego miejsca pobytu ww. dłużnika.

(akta kontroli str. 160-173, 349-355)

Odnosząc się do ww. wyjaśnień wskazać należy, że adres zamieszkania dłużnika był MGOPS znany. Dłużnik jedynie nie odbierał korespondencji, co nie może być wytłumaczeniem braku podjęcia przez MGOPS działań przez ponad 5 miesięcy.

c) w dwóch przypadkach³¹ (dotyczących tego samego dłużnika) nie wystosował do Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie informacji o potrzebie aktywizacji zawodowej ww. dłużnika zarejestrowanego i pobierającego od dnia 16 listopada 2020 r. zasiłek dla bezrobotnych, a niewywiązującego się ze spłaty swojego zadłużenia, czym nie wypełniono obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy o alimentach.

Zgodnie, bowiem z art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy o alimentach w przypadku, gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że wynikało to z przeoczenia konieczności wystosowania takiego wniosku do Powiatowego Urzędu Pracy w Mogilnie.

(akta kontroli str. 93-96, 349-355)

d) w dwóch przypadkach nierzetelnie wywiązał się z obowiązku określonego w art. 5 ust. 3b pkt 2 ustawy o alimentach, nakazującego podjęcie działań w celu zatrzymania prawa jazdy dłużnikom uznanym za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, nie występując ponownie do Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców o uzyskanie danych w zakresie posiadania przez nich prawa jazdy.

³¹ Dłużnika R.W. – wezwanego w obu postępowaniach w dniu 14 grudnia 2020 r. w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że MGOPS posiadał dotychczasową wiedzę o tym, iż dłużnicy nie posiadali prawa jazdy, zatem nie widział potrzeby ponawiania zasięgnięcia takiej informacji.

(akta kontroli str. 60-75, 349-355)

Odnosząc się do wskazanych wyjaśnień Izba zauważa, że zgodnie z art. 5 ust. 3b pkt 2 ustawy o alimentach OWD ma obowiązek wnioskować o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika uznanego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, a warunkiem skierowania do starosty wniosku w tym zakresie jest to, aby dłużnik posiadał uprawnienia. Jeśli dawno temu ustalono, że dłużnik nie posiada prawa jazdy, nie ma przeszkód, aby ponowić zapytanie. Nie stoi temu na przeszkodzie bynajmniej treść art. 5a ww. ustawy, który nie wymienia zapytania do CEPIK w katalogu czynności, których się nie powtarza w sytuacji, gdy dłużnik uznany za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych uniemożliwi przeprowadzenie wywiadu. W ocenie NIK przepis art. 5a ustawy o alimentach należy interpretować ściśle. Przeciwna wykładnia doprowadziłaby do sytuacji, w której dłużnicy, którzy nabędą uprawnienia do kierowania pojazdami po uprawomocnieniu się decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych znajdują się w uprzywilejowanej sytuacji w stosunku do tych, którzy posiadali prawo jazdy przed wydaniem dla nich takiej decyzji.

4. We wszystkich 10 badanych przypadkach postępowań prowadzonych wobec dłużników alimentacyjnych, w których MGOPS stanowił jednocześnie OWW i OWD, prowadzonych w związku z przyznaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego MGOPS wysłał wnioski do komornika sądowego o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego przed terminem, w którym decyzje w sprawie przyznania ww. świadczenia stały się ostateczne. Było to niezgodne z art. 27 ust. 8 pkt 1 ustawy o alimentach.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że wynikało to głównie z przyczyn organizacyjnych związanych z rozpatrywaniem wniosków i wydawaniem decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego, wymagających przeprowadzenia wielu czynności, a także wydania tych decyzji w terminie do 31 października danego roku. W związku z tym, oraz z uwagi na funkcjonalność stosowanego systemu Sygnity, wnioski o przyłączenie się do egzekucji sporządzano równocześnie ze sporządzeniem decyzji – w systemie tym czynności te były połączone. Dodała, że nie powoduje to negatywnych konsekwencji, ale przeciwnie - szybsze wysłanie tych wniosków uniemożliwia pobranie przez osobę uprawnioną jednocześnie świadczenia z funduszu alimentacyjnego i kwot wyegzekwowanych przez komornika.

(akta kontroli str. 48-96, 349-355)

OCENA CZĄSTKOWA

MGOPS nie w pełni wywiązywał się z podejmowania wszystkich czynności mających na celu skłonienie dłużników alimentacyjnych do spłaty swoich zobowiązań. Ośrodek przeprowadzał wywiady alimentacyjne, informował powiatowy urząd pracy, o potrzebie aktywizacji zawodowej, wydawał decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, podawał informacje o zaległościach dłużników do biur informacji gospodarczej, składał wnioski o ściganie, a także zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez dłużników alimentacyjnych. W nielicznych przypadkach czynności te podejmowano z opóźnieniem. Nie wykorzystywano także wszystkich instrumentów dyscyplinowania dłużników, przewidzianych w rozdziale 2 ustawy o alimentach, tj. nie zamieszczano w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji o zobowiązaniach dłużników, w przypadku gdy komornik nie prowadził ich egzekucji. Ponadto MGOPS dbał o przyłączanie się do prowadzonych wobec dłużników postępowań egzekucyjnych przez komornika, jednak wnioski w tym zakresie zbyt wcześnie

sporządzane i wysyłane, zanim decyzje o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego stały się ostateczne

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

2. Prawdliwość sporządzania sprawozdań

2.1. W badanym okresie MGOPS sporządził wszystkie wymagane kwartalne sprawozdania rzeczowo- finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach. Badanie terminowości przekazywania trzech z nich³² wykazało, że ww. sprawozdania przekazano Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu drogą elektroniczną zgodnie z terminem określonym w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów³³, tj. w terminie odpowiednio do: 15 stycznia 2021 r. i 2022 r. oraz 15 lipca 2022 r.

(akta kontroli str. 196-301)

2.2. W okresie objętym kontrolą dotacja celowa otrzymywana przez Gminę Mogilno z budżetu państwa była przekazywana łącznie na realizację zadań zleconych w rozdziale 85502 Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

W latach 2020-2022 (I pół.) wysokość dotacji wynosiła odpowiednio: 9 071,3 tys. zł, 10 185,9 tys. zł i 5 272,9 tys. zł. Z dotacji tej wydatki na świadczenia zrealizowane z funduszu alimentacyjnego wynosiły odpowiednio: 704,0 tys. zł, 680,6 tys. zł i 340,8 tys. zł.

Łączne szacunkowe³⁴ koszty działań podejmowanych przez MGOPS wobec dłużników alimentacyjnych w badanym okresie wyniosły 51,8 tys. zł w tym: w 2020 r. 21,1 tys. zł, w 2021 r. 20,4 tys. zł, a w I półroczu 2022 r. 10,2 tys. zł. Koszty te były w całości pokryte z dotacji z budżetu państwa. Dochody Gminy z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń wynosiły odpowiednio 72,3 tys. zł za 2020 r. i 110,0 tys. zł za 2021 r., tj. pokryły ww. koszty obsługi dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 14-17, 305, 312)

W sporządzonych przez MGOPS za badany okres sprawozdaniach rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach nie zawarto informacji o kosztach obsługi oraz prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że w sprawozdaniach nie wykazywano tych danych, ponieważ formularz tego sprawozdania nie przewidywał ich wykazywania. MGOPS dysponował informacjami o kosztach obsługi oraz przekazywał te dane Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu, jednak wyłącznie w części otrzymanej dotacji. Ponadto dodała, że w sprawozdaniach, w części B, wykazywano wpłaty przekazywane przez organy prowadzące postępowania egzekucyjne

(akta kontroli str. 14-17, 196-319)

2.3. W ww. sprawozdaniach FA nie zawarto również danych dotyczących należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej³⁵. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że w ww. sprawozdaniach, w części B wykazywano zwroty dłużników alimentacyjnych

³² Za IV kwartał 2020 i 2021 r. oraz za II kwartał 2022 r.

³³ Dz. U. poz. 1812, dalej: „Rozporządzenie w sprawie sprawozdań”.

³⁴ MGOPS nie prowadziła szczegółowej ewidencji tych kosztów, wobec tego, że pracownicy obsługiwali dział 855 rozdział 85502 całościowo bez wyodrębnienia kosztów z tytułu obsługi FA. Koszty te ustalone były w wysokości 3% wypłaconych świadczeń.

³⁵ Dz. U. Nr 86 poz. 732 ze zm. Ustawa ta została uchylona z dniem 1 grudnia 2008 r.

z funduszu alimentacyjnego. Rozporządzenie w sprawie sprawozdań nie określało wzoru sprawozdania ani instrukcji/objaśnień w zakresie jego sporządzenia, jak też nie wskazano, czy dane sprawozdawcze powinny obejmować te należności powstałe na podstawie ustawy o zaliczce alimentacyjnej. Przy sporządzaniu sprawozdań tych za lata 2020-2022 nie kierowano się wcześniejszymi przepisami i objaśnieniami w tej sprawie. Nie występowało również o objaśnienia do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego bądź do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w kwestii ujmowania w nich danych o zaliczkach alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 169-300, 349-355)

2.4. W sprawozdaniach FA za IV kwartał 2020 r. oraz I, II, III i IV kwartał 2021 r. wykazano liczbę działań wobec dłużników alimentacyjnych niezgodną ze stanem faktycznym, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Ponadto w sprawozdaniach tych wykazano, że żadne z działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych nie doprowadziło do wzrostu ściągальności.

(akta kontroli str. 224-279)

2.5. W sprawozdaniach FA za 2021 r. wykazano dane w zakresie liczby złożonych wniosków, dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i decyzji w sprawach świadczeń w łącznej ilości odpowiednio: 128 i 160 niezgodne z faktyczną liczbą 112 wniosków i 124 decyzji wykazanych w systemie dziedzicznym, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 239-279)

2.6. W sprawozdaniach FA za IV kwartał 2020 i 2021 r. wykazywano dane dotyczące zwrotu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w kwotach odpowiednio: 422 115,97 zł i 482 750 zł zgodne z danymi wykazanymi w dochodach wykonanych³⁶ wykazanych w sprawozdaniach Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za 2020 i 2021 r.

W sprawozdaniach powyższych wykazano dane dotyczące stanu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na ostatni dzień miesiąca 2020 i 2021 roku w kwotach odpowiednio: 11 209 243 zł i 11 537 270 zł niezgodnych z danymi wykazanymi w ww. sprawozdaniach Rb-27ZZ w kwotach odpowiednio: 9 556 397,25 zł i 9 843 436,95 zł, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W sprawozdaniach FA za II kwartał 2022 r. zarówno dane dotyczące należności jak i zwrotów z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego zgodne były z danymi wykazanymi w sprawozdaniu Rb-27ZZ za II kwartał 2022 r.

(akta kontroli str. 224-237, 271-279, 302-319)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

MGOPS sporządził nierzetelnie sprawozdania FA za IV kwartał 2020 r. oraz za I, II, III i IV kwartał 2021 r., bowiem:

a) w sprawozdaniu FA za IV kwartał 2020 i 2021 r.³⁷ wykazano dane dotyczące stanu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na ostatni dzień miesiąca danego roku w kwotach odpowiednio: 11 209 243 zł

³⁶ Dział 855 rozdział 85502 paragraf 0920 i 0980.

³⁷ Tabela B.1. Informacja na temat należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego..

i 11 537 270 zł, niezgodnych z danymi wykazanymi w księgach rachunkowych (zapisach na kontach) i w ww. sprawozdaniach Rb-27ZZ w kwotach odpowiednio: 9 556 397,25 zł i 9 636 429,60 zł.

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że wynikało to z nieprawidłowego i niezgodnego ze stanem faktycznym ujęcia danych w systemie Sygnity. Dane te były zmieniane po zaleceniach kontroli z 2019 r., a prace te ukończono w 2022 r., czego dowodem jest zgodność tych danych np. w sprawozdaniu FA za II kwartał 2022 r.

(akta kontroli str. 224-237, 271-279, 302-303, 308-310, 315, 349-355)

b) w sprawozdaniach FA za 2021 r. wykazano nieprawidłowe dane w zakresie liczby złożonych wniosków i wydanych decyzji przez OWW w sprawach dotyczących świadczenia z funduszu alimentacyjnego. I tak:

- w czterech tych sprawozdaniach (w tabeli D.1³⁸) wykazano łączną liczbę złożonych w 2021 r. wniosków i wydanych decyzji odpowiednio: 128 i 160 podczas, gdy w systemie informatycznym Sygnity zarejestrowanych było odpowiednio: 112 wniosków i 124 decyzje.

- natomiast w sprawozdaniu tym za IV kwartał 2021 r. (w tabeli D.1.) wykazano łączną liczbę wniosków 24³⁹ i liczbę 41 decyzji podczas, gdy w ww. systemie zarejestrowanych było odpowiednio: 21 wniosków⁴⁰ i 34 decyzje.

(akta kontroli str. 239-279, 324-345, 349-355)

c) w sprawozdaniach FA za IV kwartał 2020 r., I-IV kwartał 2021 r. wykazano nieprawidłowe dane o liczbie działań podjętych wobec dłużników alimentacyjnych ponieważ:

- w ww. sprawozdaniach tych nie wykazano działań⁴¹ polegających na: (1) poinformowaniu powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego – w kwietniu 2021 r.; (2) wydaniu decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych – w maju, czerwcu i lipcu 2021 r.; (3) wydaniu decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych – w listopadzie 2020 r. i marcu 2021 r. podczas, gdy działania takie były faktycznie przeprowadzone, co stwierdzono w ww. miesiącach na próbie badania 20 dłużników⁴², opisanej w pkt. 1.10. niniejszego wystąpienia,

- w ww. sprawozdaniach za I i II kwartał 2021 r. wykazano liczbę działań polegających na złożeniu wniosku o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego za miesiące luty, kwiecień i czerwiec 2021 r. odpowiednio: 1, 0 i 0 podczas, gdy na ww. próbie badania dłużników stwierdzono w tych miesiącach odpowiednio: 2, 1, 1 takie działania.

(akta kontroli str. 224-237, 239-279, 346)

Kierownik MGOPS nie potrafiła wyjaśnić ww. niezgodności liczby wniosków, decyzji i podjętych działań. Podała, że liczby w sprawozdaniach FA są automatycznie generowane z systemu Sygnity, na podstawie wprowadzonych do niego danych, tj. m.in. wniosków, decyzji, czy poszczególnych działań wobec dłużników, co winno prowadzić do zgodności tych danych w systemie ze sprawozdaniem. Wyjaśniła, że

³⁸ Informacje uzupełniające o realizacji świadczenia z funduszu alimentacyjnego w pozycjach: 1 i 2.

³⁹ 13 w pierwszym miesiącu, dziewięć w drugim miesiącu i dwa w trzecim miesiącu.

⁴⁰ 11 w październiku, 8 w listopadzie i 2 w grudniu 2021 r.

⁴¹ Tabela F. Informacje na temat liczby dłużników alimentacyjnych oraz liczby podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych.

⁴² Odpowiednio w ilości: 1, 1, 1, 3, 1 i 1 takich działań.

nie znane są jej także formuły na podstawie których generowane są ww. sprawozdania. Wymaga to uzyskania wyjaśnień od informatyka obsługującego MGOPS oraz od informatyków obsługujących system Sygnity. Dodała, że każdy wniosek, decyzja czy działanie poprzedzone są ich wprowadzeniem do tego systemu, tak więc system winien generować poprawne dane, chyba że korzysta z niewłaściwych formuł.

(akta kontroli str. 347-355)

Do dnia kontroli – 9 grudnia 2022 r. MGOPS nie uzyskał jednoznacznej odpowiedzi od administratora systemu Sygnity o możliwych przyczyn wystąpienia ww. niezgodności.

(akta kontroli str. 357-359)

OCENA CZĄSTKOWA

MGOPS sporządzał i terminowo przekazywał odbiorcom w badanym okresie kwartalne sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach oraz sprawozdania Rb-27ZZ. Wielkości wykazane w ww. sprawozdaniach budżetowych odpowiadały zapisom w ewidencji księgowej. Natomiast dane prezentowane w sprawozdaniach merytorycznych były częściowo nierzetelne.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag

- Wnioski
1. Podjęcie działań w celu zapewnienia przekazywania do biur informacji gospodarczej kompletnych danych dotyczących zobowiązań dłużników.
 2. Podjęcie dalszych działań w celu realizacji obowiązku zamieszczania informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.
 3. Podjęcie działań w celu wyeliminowania opóźnień w podejmowaniu czynności wobec dłużników alimentacyjnych.
 4. Podjęcie działań w celu zapewnienia wykonywania wobec dłużnika alimentacyjnego wszystkich właściwych czynności.
 5. Podjęcie działań organizacyjnych w celu zapewnienia wysłania kompletnych wniosków o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego.
 6. Podjęcie działań w celu zapewnienia rzetelności sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 20 grudnia 2022 r.

Kontroler
(-) Karol Sobieszczyk
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki